

Aan de gemeenteraad van Oss

E-mail gemeente@oss.nl

www.oss.nl

Postbus 5

5340 BA Oss

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Doorkiesnummer
25 februari 2025		M. Remmits	14 0412

Onderwerp

Ontwikkelingen in de gesloten jeugdzorg

Geachte raadsleden,

Graag wil ik u informeren over de meest actuele ontwikkelingen die spelen bij de transformatie van de gesloten jeugdzorg. In deze Raadsinformatiebrief zetten we de ontwikkelingen samenvattend op een rij.

Aanleiding

Er zijn momenteel veel ontwikkelingen rondom JeugdzorgPlus (JZ+), ook wel gesloten jeugdzorg genoemd. Daarbij gaat het zowel om landelijke als (boven)regionale ontwikkelingen. JZ+ is een vorm van jeugdhulp met verblijf. De jongeren die hier geplaatst worden, vormen door hun problemen een risico voor zichzelf of hun omgeving. Ook is het niet gelukt om hen te behandelen met lichtere vormen van hulp. Bij JZ+ wordt de vrijheid van jongeren beperkt en kan zorg verplicht worden opgelegd.

Landelijk willen we de JZ+ afbouwen en stoppen met de vrijheidsbeperkende maatregelen. Daarom is er sprake van een landelijke regie op de om- en afbouw, ook wel transformatie, van de JZ+. Er is een uitvoeringsplan opgesteld voor de transformatie van JZ+ en daarmee wordt ingezet (door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport) op landelijke regie voor kwetsbare jongeren die bescherming en veiligheid nodig hebben. In 2025 moet de gesloten jeugdhulp volledig getransformeerd zijn naar kleinschalige woonvoorzieningen en de beweging maken naar 'nabij nul' gesloten plaatsingen in 2030.

Voor JZ+ werken we samen op het niveau van landsdeel Zuidoost Nederland v.w.b. de inkoop JZ+ en voor beleid en transformatie, met de volgende regio's uit Brabant en Limburg: Hart van Brabant, Zuidoost- Brabant, Noordoost-Brabant (NOB), Noord-Limburg en Midden-Limburg. Hart van Brabant maakt per 2026 de overstap naar een ander landsdeel (westen). Zuid Limburg heeft uitgesproken zich per 2026 aan te willen sluiten bij ons landsdeel.

We hebben als landsdeel Zuidoost een contract gesloten met twee aanbieders die JZ+ bieden: Pactum (locaties in Deurne en Zetten) en VIA Jeugd (locatie in Cadier en Keer). De huidige contracten gaan uit van een vaste capaciteit (afgebouwd van 102 plekken naar 81 plekken), dit contract loopt tot eind dit jaar (2025).

Landelijke sturing op JZ+

Mede door acties van Stichting Het Vergeten Kind wordt JZ+ steeds meer gezien als probleem dan als oplossing voor een probleem. Dit heeft geleid tot het landelijke doel om per 2030 geen jongeren meer gesloten te plaatsen. Gekoppeld aan de landelijke doelen is de landelijke regie rondom de JZ+ de afgelopen periode verstevigd. Zo is Leon Meijer op landelijk niveau aangesteld als bestuurlijk aanjager voor de transformatie JZ+ en de residentiële jeugdhulp. Landelijk zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt; waarbij één van de afspraken is dat de landsdelen samen een bovenregionaal plan moeten maken. Hierin moeten de gemeenten samen met de aanbieders een bovenregionale visie ontwikkelen en afspraken maken over de opbouw van alternatieve vormen van jeugdzorg en het sluiten/omvormen van bestaande JZ+ instellingen.

Transformatie JZ+ in regio NOB

Al een aantal jaren is er een maatschappelijk debat gaande over de jeugdzorg en in het bijzonder over de JZ+. Er zijn zorgen over het ontbreken van tijdig passende hulp, behandeling en onderwijs aan jongeren met complexe hulpvragen die nu veelal in de JZ+ komen. De noodzaak om het anders te gaan doen is groot, dat zien we ook in onze regio NOB.

Landelijk is de ambitie uitgesproken om geen jongeren meer gesloten te plaatsen per 2030. Wij staan achter deze ambitie. Dat maakt dat wij als regio NOB nu al verkennen hoe we deze jongeren in de eigen regio op kunnen vangen en dit niet meer loopt via het landsdeel Zuidoost, zoals het nu is ingericht.

We zien ook dat de om- en afbouw van de JZ+ moeizaam gaat; JZ+ aanbieders weigeren soms plaatsingen en alternatieve voorzieningen die nodig zijn om de afbouw van JZ+ op te vangen zijn hier nog niet altijd op ingericht. Kleinschalig verblijf en onvoorwaardelijk wonen zijn enkele voorbeelden van alternatieven die in ontwikkeling zijn in onze regio. Ook zal het noodzakelijk zijn dat zorgaanbieders meer gaan samenwerken, of wel integraal gaan werken om tot passende hulp te komen voor onze jongeren met meest complexe problemen. Daarom moeten we vooral samen optrekken; samen met aanbieders uit onze regio, samen met ervaringsdeskundigen, maar ook met het onderwijs, met verwijzers en met de aanbieders uit de andere zorgdomeinen. Deze bereidheid om echt te gaan samenwerken, is cruciaal om de beoogde transformatie te realiseren.

SPUK-regelingen

In het kader van de landelijke regie op de om- en afbouw van JZ+ zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt en is er een SPUK-regeling beschikbaar gesteld: 'Regeling frictiekosten transformatie gesloten jeugdhulp'. De nadruk ligt op de gewenste transformatie (dus de afbouw van JZ+), maar ook op de opbouw van alternatieven in het zorglandschap voor de meest kwetsbare jongeren. Dit SPUK- plan is bovenregionaal opgesteld voor landsdeel Zuidoost en bedraagt ruim €15 miljoen. 80% van dit bedrag gaat naar de JZ+ aanbieders voor de afbouw en ombouw van JZ+. 20% wordt beschikbaar gesteld voor de transformatie in het voorliggend werkveld van ons landsdeel, om de afbouw van JZ+ in eigen regio's op te vangen.

Financiële situatie gecontracteerde aanbieders

Pactum en VIA Jeugd hebben aangegeven dat het huidige tarief dat zij op basis van de lopende contracten ontvangen niet dekkend is voor de kosten die zij maken. Dit heeft te maken met:

- De verplichtingen om te stoppen met vrijheidsbeperkende maatregelen (ook wel het 'nee, tenzij beginsel': op basis van de Wet rechtspositie gesloten jeugdhulp). Dit zorgt voor meer kosten voor de JZ+ aanbieders, zoals meer personeel.
- De beweging naar kleinschaligheid zorgt eveneens voor meer kosten voor de JZ+ aanbieders. Denk ook hierbij aan meer personeel.

Afgesproken is dat we gezamenlijk een tariefonderzoek doen. Beide aanbieders hebben hiervoor gegevens verstrekt. Daar komt bij dat beide aanbieders vanwege hun financiële situatie in gesprek zijn met de Jeugdautoriteit in het kader van het draaiboek "Continuïteit Jeugdhulp". Beide aanbieders zijn ingedeeld in trede drie (zorgelijk) en maken een herstelplan.

Duidelijk is dat we als landsdeel Zuidoost in stappen naar andere tarieven voor de JZ+ zullen moeten bewegen. Daarbij maken we onderscheid in het dagtarief 2024, het dagtarief 2025 en het tarief voor 2026 en verder. Dit willen we koppelen aan de beweging die de JZ+ aanbieders maken als het gaat om het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen, transformatie en kleinschaligheid (met andere woorden: pas voor kleinschaligheid gaan betalen als aanbieders dit ook kunnen leveren) en aan het verlagen van het aantal plekken dat we contracteren.

Contracten landsdeel Zuidoost 2025

Het contract JZ+ van landsdeel Zuidoost 2021-2024 is verlengd voor de duur van één jaar. In overleg met de JZ+ aanbieders is, gezien de huidige situatie en landelijke ontwikkelingen rondom de JZ+, gekozen voor een verlenging van één jaar. Deze verlenging past in het landelijke beleid voor de af- en ombouw JZ+. Met ingang van 2025 is de capaciteit van de JZ+ plekken met 20% afgebouwd (van 102 naar 81 plekken) voor ons landsdeel Zuidoost. De groepen worden tevens verkleind van groepen van 8-10 jongeren, naar groepen van 5-6 jongeren. Deze kleinschaligheid brengt hogere kosten met zich mee.

Verscherpt toezicht Pactum en VIA Jeugd

Medio januari 2025 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) zes aanbieders van JZ+ onder verscherpt toezicht gesteld, waaronder Pactum en VIA Jeugd. Ze voldeden ten tijde van het vervolgtoezicht (het toezicht naar de af- en ombouw van de JZ+ landelijk) niet aan alle getoetste normen over het terugdringen van vrijheidsbeperking. Bijvoorbeeld:

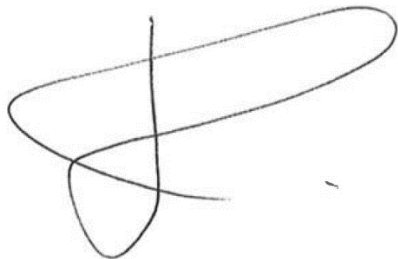
- jongeren die op de eigen kamer worden ingesloten terwijl dit niet mag;
- huisregels over vrijheidsbeperkende maatregelen zijn vooraf onvoldoende gedeeld met de jongeren die in JZ+ verblijven;
- de maximale groepsgrootte is overschreden;
- de afzonderlijke en veilige ruimte voldeed niet aan de eisen van de wet.

Dit brengt risico's met zich mee voor de kwaliteit en de veiligheid van de jeugdhulp.

Het doel van dit verscherpt toezicht is om te zorgen dat de JZ+ aanbieders zo snel mogelijk voldoen aan de normen voor goede- en veilige jeugdhulp. Hiervoor heeft de Inspectie een termijn gesteld van zes maanden.

Inmiddels vinden met beide JZ+ organisaties uit ons landsdeel Zuidoost gesprekken plaats over de vervolgtacties uit het rapport en de manier waarop beide organisaties de noodzakelijke verbeteringen gaan doorvoeren.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop with a vertical line through it, and a smaller loop below it.

Dolf Warris

Wethouder Jeugdzorg